Контрольный экземпляр

ЙОККХАЧА КОТАЛОНЦА, ЛЬТТА ЛЕЛАДЕРАШ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 23 октябрь, 1976 шу. • № 129 (5640). • Мах 2 кеп.

КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕЧА ДЕРРИГАЧА ДОАКЪОШКА КЕРДА ТОЛАМАШ ДАХАРА РЕСПУБЛИКА КЪАХЬЕГАМХОЙ ТIАХЬЕХ ЮРТА БОАХАМА ПРОДУКТАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЙОХКАРА ДОКХАГIДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРЦА УЖ ДЕГ ТIАРА ДАЬКЪАЛА БУВЦАШ ШЕ ДАЙТАЧА ПИСЬМО ТIА КПСС ЦК ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРА Л. И. БРЕЖНЕВА.

КПСС Нохч-Гlалгlай обком
новкъостага А. В. ВЛАСОВГА
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиум
новкъостага Х. Х. БОКОВГА
Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совет
новкъостага М. А. КЕРИМОВГА

Паччахьалкхенга ялат, комсаш, сом, коартолаш йохкара социалистически декхараш толамца кхоачашдарца дег тIара даьккъала бувц аз Нохч-Гlалгlай АССР колхозхой, совхозий болхдой, юрта боахама специалисташ, заготовительни организацеи, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органий болхлой, берriга къахьегамхоша кхоачашъяр а лов сона.

Юрта боахаме карагlдьнначаш оаш дIачIоагIдар а алсамдахар а, промышленносте, гIишлошъеча, халкъа боахама кхъча доакъошка планаш толам боаккхаш республика къахьегамхоша кхоачашъяр а лов сона.

Л. БРЕЖНЕВ.

КЕРДА МУЛАШ ДАХА

М. БАМАТГИРЕЕВ,
КПСС Нохч-Гlалгlай обкома шоллагIа секретарь

Сийлахь-бокхачаь. Октябрь 59 шу дизарга КПСС ЦК даьча Тlахьехамаша деган чрасотта-дьча Нохч-Гlалгlайчен къашкен фермашкен къахьегачар, берригача советски наха саина, ухх деношка дIахьу шIейна хьалхара вахта. Парте XXV съезда исторически решенеша политически къахьегамен хьинар айдьна хьале цар шоай даккъа юкъенкхуь мохх экономически социальни дегIабоалабара сийлахь-йоккха планаш чакхйоахача. Гаргагlа латта деххар — кlаникара балхан дика вIашIехьалькха чакхдахар, Iа даккхарга фермаш дикагlа кийчар, пятилетка хьалхарча шера белгалдьча мулех толаме доарлаьлар.

Вай республика юрта боахама ма болхлоша межка хьалхарчаша хьалаьлаьар кубинашка дIаьдалаьр патриотически гIулаьх. Кубински лаьтта делегашка Л. И. Брежнева лаьхьа-тача письмона жоп луш юртарча къахьегамхоша шоай решен-ташен тороннаш доарлам а бан, шолш хьалха тIаийна хиннача деспаргIийча йоха тьажа а хьежа керда, кхы а белхтохлам-ца дарш тIаийдар. Колхозашкен совхозашкен юртбоахама эффективность дIахо айдан болх дикагIа баран кьовсам лоаттабевара къахьегама хьа-лар айделар.

Юртарча къахьегамхоша чIоагIа терно бир ялатеп кхий. КПСС XXV съезде Леонид Ильич Брежнева белгалдар, ялата производство — вай балка денале участок я, хьина. Де мел дожIар дар, соалха хиннача йохьало дьар эпа а хьа, ялаташ лерттIа дIалера, дикагIа хиннашка бIаьстан кхашкара балаьш чакхдахара, дIайийча-чI культурашта дика гIулаьх дара. Шайца а ца хьийча бесса баргIайна къахьийгар ялаташ леладелаеш шоай хьалхебаь хьувьхьам аублашъ-ча.

Куйзашкара масал а эшаш республика-льтта леладераша дош лелар пятилетка хьалхарча шера Даьхен амбарашка 167 эзар тонн ялат чутасса — хьалха тIаийнача деххарел 12 эзар тонн дукхагIа. Хlинца цар из муд толаме баьккха а баьккхар.

Доахкагlа дакъа юкъеиздар ялаташ леладеча урусмартановшша. Льтта лелалера культура ай а яь, цар бIаьрча районе гIолла эттара хьалха гIтара 28,6 центнер ялат даьккхар. Цо царна торо елар паччахьалкхенга 16,700 тонн ялат дохка — хийлеш оттадьчул 4000 тонн дукхагIа.

Шоай тIаийна доккхагIа дола декхараш толамца кхоачашдарца хьалхарчаша пятна рапорт делар Нохчехь, Налтеречни, Шелковской районий боахамашка. Ялат доаккхаш а кийчеш а лоаттабаьча кхосаш-ме дика кIанкара Сунженски, Гrозненски, кхъча районий льтта леладерий.

Хьалхате а, ялаташ дика кхедарца вай гIаьдигаьча дерригача боаламий, лакха хьувьхьам баьккхача берригача говзанчий цIераш яха тарлаш. Шоашта карагIдьнначоч доккхал де бокъо болаш ба Мичурина цIераIча урусмартановски совхоза кхъхегамхой. Цар юкъара лардалаш хIара тех-тара тIара 40 центнер ялат даьккхад. «Путь к коммунизму» яздеш шелковской колхозе А. Латышева мехотряло 1586 гектарах хIаране тIара 30 центнер ка бола ялат даьккхар.

Республика бIарчча дьанйача ка бола ялат 21,7 центнер даьккхар хIара гектара тIара. Хьоттама хьалаш Iаьхьа дика дешар кхашка къахьегачара дхьайолча, моттигашка — Нарурска, Наштеречни, Шелковской, цхьаболча даькъе Гrозненски районе юха а йоккъал эттаяр.

Толам баккхара дукхагIча даькъе пIо дар ялаташ сиха чуэйаро — ялаташ лIалалаьча шераша чуйна дикначул лоаттагIча хьашка чуйлар. «Путь к коммунизму» яздеш шелковской колхоз Ерошин Николай мехотряд коллективо дIаболадьлар хьал а лелаш республике яьржар «Хlара кхайна — дукала Эпаго» мел яхь, ма дIаьхьош механизаторашна ялат дойтадар. Дикагlа эьккхаман готтар Шелковской районера комбайнераша М. Дорофеева, Н. Якушкоо, Пачкски районе механизатора В. Прокудина — царех хIаране 1000 тонналл дукхагIа ялат даьрдар.

Аьжан шолларIа дакъа масса-сальца, а йоккъал латташ дар. Шоай гонзал, болх лерттIа вIашIехьбажка хар хьтарга дулъала а оттадьа дукхача бокхамашкарча хьажкIаш деларашца дика хьувьхьам хьебир. Бlарчча районе хIара гектара тIара 32,4 центнер кура хьаж

(Нистедолар 2-ча оагlон тIа).

ДОККХАГIДОЛА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАЬД

КПСС XXV съезда решенеш вахаре кхоачашъеш, Кубана ялаташ леладерашка Леонид Ильич Брежнева бьча тIаьхьехама гIулаьккхаца жоп луш, Нохч-Гlалгlай АССР лаьтташ леладераша хьалкхебаьб юртбоахама культурай дика хьувьхьам, кхоачашдьдьа паччахьалкхенга ялат, комсаш, сом, коартолаш йохкара доккхагIдола социалистически декхараш.

Заготовительни пункташкеи юртбоахама продукташ чакхйоахача промышленноста предприятешкеи кхьачад 167 эзар тонн ялат, 108 эзар тонн комсаш, 56 эзар тонн сом, 6,5 эзар тонн коартолаш, из оттаяь хиннача планаши хьалхагIа тIаийца хиннача социалистически декхарели дукккха а дуккха гIа да.

Колхозашеи совхозашеи бизза кхоачам болаш чутессад бIаьсти ювча культурай фу, паччахьалкхенга ялат дIалулга дIахо дIахьош да, чакхдоакхаш латт баьцадаараш, шекара свекла, тхьамка кийчдара тIаийца декхараш кхоачашделга.

Гор. Алма-Ате партийно-боахама активе новкъоста Л. И. Брежнева енна указанеш ларде а лувцаш болхлоша, колхозхошеи юрта боахама специалисташеи шоай низаш тIадерзадьадь гуйран кхашкара балхаш, хьайбаша Iа доаккхидга, хьайбай продукташ яхара а йохкара а кхы тIа енна заданеш кхоачашъелга толаме чакхдаккхара.

ЦХЬАТАРРА ДУ БАЛХАШ

Дийнахьа шиг сохьат дьавна хаш ма-могта сихагIа чакхлаха я. Туш и Назранской совхозтехникумe хIара механизаторашца. Цхьабакъа цаьрца йохкара трактораш. Тахан уж дицдан лаьа хьувьхьам кхеболаьхьь мара яц. Цхьабакъа шина-кхо ди даьхьа юкъера лаьрхIага. Цунна гонза ду вай хIанз ца 10 трактор хурьга лаьтта оахача. Ер-оахать.

— Хlанзе 1500 гектар лаьтта-тто ахьад тха бригадерча медаьлаш мегаш да тхо, — йоаь Мазхьмадов. Лаьтта ахара бал-мада.

Дика вIашIехьбажкал совхоз-техникуме лаьтташ оахаш урагIъухинтарьга.

Бакъда, тахан а цIи яккха йиш йолаш ва оахам дара совхоз-техникуме яржача яхье ворот-ятеп да. Оахам дера нормаш тIеIкхоачаш а ош бор. — Норма 3,9 гектар мара цхьатарра ихе диийнахь яхье хьалхе лелаеп хьавоагIача механизатора 10 сом премии дурьга. Цар сийна совхоз-техникуме, бригадеп цIе байраха урагIъухинтарьга.

Бакъда, тахан а цIи яккха йиш йолаш ва оахам дара совхоз-техникуме яржача яхье ворот-ятеп да. Оахам дера нормаш тIеIкхоачаш а ош бор. Норма 3,9 гектар мара цхьатарра ихе диийнахь яхье хьалхе лелаеп хьавоагIача механизатора 10 сом премии дурьга. Цар сийна совхоз-техникуме.

Дукха лаьтта да совхозе хIанзачул тIехьагIа яха деза 600 гектар.

Лаьтта оахаш литташе яраьхаш механизатораша шоай сеяльщикаш Коригов Батыр, Цайсса Абдул-Бек, кхыбарш.

Таханарча дийнахьа 500 гектара тIа ялаташ дIалийнад цар.

А. САГОВ.

СУРТАШ ТIА: (лаххерчун тIа — аьрдехьара аьттехьа) гурахьа дув ялаташ дIалуьча хьалха латта механизатораш Котиев Дауди Еалоев Мухьмад; (лохерчун тIа) ялаташ дIадуьш ба совхоз-техникуме.

И. ПЛИЕВА сурташ.

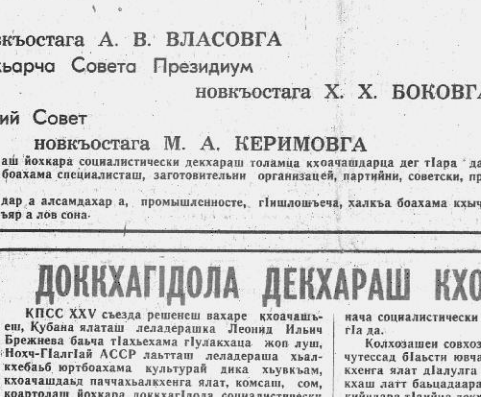

Керда коталонаш йоахаргья

Боккха кхъ кхьачаь Нохч-Гlалгlайчен льтта. Паччахьалкхенга ялат, комсаш, сом, коартолаш йохкара ятглагIча пятилетка хьалхарча шера тIаийца доккхагIдола социалистически декхараш кхоачашдарца дувзаденна ухх деношка КПСС Нохч-Гlалгlай обкомага, республика Лакхехьарча Совета Президиумага, Министрий Советага моаршала письмо дайтад КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева. Цо геттара чIоагIа гIалбигаь Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхой, цIакхха ца хиннача тайпара айдьна цар къахьегамеи политически хьинар.

Селлан Гrозне В. И. Ленина цIераIча культура Дворече хилар КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева республика къахьегамхошка дайтача моаршала письмона хетаьь республиканскеи митинг. Президиуме парте оббома бюро членаш, парте горкомнин райкомнийи секретаршаш, министерствайи недомстваи кулгалхой, юртбоахама производстве хьалхалаттараш.

Лоашца къамаьл а дьь митинг хьайийлар КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара нов. А. В. Власова. Заде хьачуяьх КПСС-ЦК. СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК памятни байраех, Нохч-Гlалгlай АССР байраех. Шоашта улуь ассистенташ а болаш уж хьечуяьх Социалистически Къахьегама Турпалша. Назранской района «Экажевский» совхоза звеньевой А. Албогачиева, В. И. Ленина цIераIча грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода вокхагIвоIча опе-ратора Н. Вазерникова.

Митинге доклад яьча парте обкома хьалхарча секретара нов. А. В. Власова зале гулбеннарел цIераIча, республика берригача къахьегамхой цIераIча дег тIара доккха барзал аьлар новкъоста Л. И. Брежневна Нохч-Гlалгlайчен колхозхошца, совхозий болхлошца, юрта боахама специалистаца, заготовительни организацеи болхлоша, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша. Нохч-Гlалгlай АССР берригача къахьегамхошца карагIдьнначун йиттта лакха мах-барах.

Докладчика белгалдьаьккхар уж доккхий толамаш даха — паччахьалкхенга 167 эзар тонн ялат, 108 эзар тонн комсаш, 56 эзар тонн сом, 6,5 эзар тонн коартолаш йохка вIашIехьалаьр парте Центральни Комитетеро, цун Политбюрос, нов. Л. И. Брежнева ше республика экономика дегIайоалаяра цахалдаш йоахко яраь аьжа дувзаленна долга.

ДIахо докладчика дийнар уж шера ялат, комсаш, сом, къьйола а юртбоахама культурашца къахьегама Турпалша сихха хана чуэйара хьинаре къахьийгача Урус-Мартановски, Надтеречни, Наурски, Сунженски, Малгобенски, кхъча а районий боахамашта карагIдьнначеь. Лакхе мах бир доккхагIдола социалистически декхараш кхоачашдара партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша, юртбоахама специалиста, культура, торговле, унахIоно лорарга болхлоша, административни органаша хьувьхьам кхебева а чуэйача а бакъ балха.

Ший къамаьл чакхдоалаш нов. А. В. Власова хьалкъа вахара хьал тоадара. экономика а культура а дIахо дегIайоалаяра даим йоахко ярах, дунен тIа мацнар хилийтара кIаьл ца луш къахьегамхой цIераIча КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрона, новкъоста Л. И. Брежнева шийна дег тIара доккха барзал аьлар. хIаьта республика къахьегамхоша юрта боахаме шоашта карагIдьнначаш дIачIоагIдара а дебзаара а, промышленносте, гIишлошъяра управленне каменщикий бригадира, нов. Керимова — Ачхой-Мартановски райисполкома председателя, нов. Мосиенко — Сунженски района XX партсъезда цIераIча колхоза бакъалларш кхедеча бригада бригадира, РСФСР Лакхехьарча Совета депутата, нов. Арустамова — Гrозненски автотранспортни предприяте шофери, нов. Завгаева — республика юрта боахама министра.

Митинге хиннаюха чIоагIа деган хьайена болаш КПСС ЦК Генеральни секретарага новкъостага Л. И. Брежневга доахьоьга мраршаша письмо тIаийдар.

Массаша раьза а волаш ницца митинга дьяьккхина тIаийдар республика къахьегамхошка дьь кхайкара.

Нов. нов. Е. П. КАЛИНОВНА, Г. М. КУЗНЕЦОВНА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ИЗОБРЕТАТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Изобретательски балха дяьъе доккхий гIулаьхаш карагIдьларах Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Заслуженни изобретатель яха сийлен цIи лойла:

нов. Калинов Борис Петрович — Нефтехимавтоматгн НИПИ мехкадьтта чакхдоахача промышленносте процесса-тей производственен управлени яра йолча автоматизирован системай отдела заведующа;

нов. Кузнецов Григорий Михайлович — СССР приборостроене, автоматизаше средствай, управленне системай Министерства «Промавтоматика» яхача Гrозненски Нохч-производственни объединене «Нефтегазпромавтоматика» лаьрIIача проектно-конструкторски бюро информационно-лоарIламий балхий системай Нохч-тохкама лабораторе заведующа.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
20 октябрь, 1976 шу.

КЕРДА МУЛАШ ДАХА

(Интервьюзар. Доллаур 1-ча оагІо тІа).

кІаш яхьар урусмартахошца. Царех тІехьабуссш бац сунженскоца я. Къаьстта белгалъяларгаш «Путь к коммунизму» яхьа сунженски колхозера цІи ца-зара чьажкІаш делаерзхочуш Лебеденко Леонида мехкарад. Хіара гектара тІара 63 центнер фуалъяьха чьажкІаш йоазцу сийдолча коллектино.

Беркате хьувьхьам кхебаь Сийлахьбоккхача Октябрьна-къабоагІа Ачхой-Мартановски районера «Термонтовский» совхозера Матаев Берса, Грозненски районера «Атагинский» совхозера Гайтамиров Ширвани, вай Ножч-ГІалгІайченке цІи хеза кхыболла баьццаьдика чьажкІаш кхеераш.

КІезига далоцаш дуьхьара от-танзар укх гураьха дуга лелаерашта. Дукха пиъаш тІалаелаяьта дийлар дика вІашгІелъяьккха ву тушара. Дуга долча кхаьна денал гойташ болча бир Гудермески районера «Терек» яхьа совхоза механизатороша.

Ялаташ кхедорашта яхьа кхенаяш комсийн сомийн бешамашка, баьццаларийн коартолдийн кханка кхьалсарашца.

Шолгіне хьалхіика доккха декхар оттаьлаьр республикерча комсаи лелаерашца: техникаэксперта Алиев Ахьмада, Ножч-ГІалгІайченке цІи тушара. Дуга долча кхаьна денал гойташ болча бир Гудермески районера «Терек» яхьа совхоза механизатороша.

Ялаташ кхедорашта яхьа хаьнаяш комсийн сомийн бешамашка, баьццаларийн коартолдийн кханка кхьалсарашца.

Шолгіне хьалхіика доккха декхар оттаьлаьр республикерча комсаи лелаерашца: 85 яэар тонн комсаи ноажка лаьрхІаяь мотт-тера 100 яэар тонн йоаьлаь. Цуьнан кхаьгІа долча декхар сийлена кхоачашдьлъар цар. ДІаенаЙ 108 яэар тонн комсаи. Дуть-ъаьцца кхебаь цу тайнара хьувьхьам!

Шолг йоккхаьгІа дола декхараш, ву лаьккхе комсеч лаьца тІаийцараш а, тІекхіоачашдьлъ Наурски районера кхаьсеташкой йоккха кхаьхьегама котало дьякъала йийцар КПСС обкомо, республика Лаьккъаьрча Совета Президиумон Министрий Советон: 60 яэар тонн дургьа аьнна шоаш денка хинна доаг 77 яэар тоьн дІа а енна тІекхоачашдьлъ цар.

Эпсара доккхаЙга толамаш дьхьал шолг йоазгІаний хІара гектара тІара 100 центнер гарга комсий гулъяьча «Наурский» комсий совхозо. Цо колдестьяьца йиш хиннера техкарел соагІа, кхы тІа а 5600 тонн дІаяла. Хьалха Латтарашта юкъе — Кіронна цІерагІчеи "Советская Кабарда" газетан урски совхозий, «Комиитери» яхьа шелковской колхоза кхьаьгІамкой. Лакха хьувьхьам а кхебаь, комшитерорашца пачхьалъхьенга комсаи йохкара цІин кхоачашдьлъ.

Селлара лакха хьувьхьам доолалъа дана чуъца аття кхиндзаЙ кхоачашдьлъ лелоерзхьа Новьккостаца бьыкаб вузшкара студенташ, техникумашкен профтехучилишашкен дешь бацІараш, промышленнин транспортний организацейх кхьаьгІамка коллективаш. Болх баьт тайна, дика йІашгІехьбаьккха хилларг Іалаиндьлъ толам баккхилла.

Хьшпаре кхъьшйтад колхозини совхозниш сомий бешамаш лелоераш, пачхьалъхьенга планерга 52 яэар тонн балта бо-ъача метте, цар доккхаГІолча декхарашка лаьрхІа хиннера тайнара, ДІабеннаб - 56 яэар тоьн сом. Цунах докхка лакха йоаьллг-эгтара йьалха ахьойма-тамовний, сунженний, грозненский Совет йІашгІехь хьувьхьабар-ца дикалетар дьлъ «Новосельский», «Ассиновский» совхозаш, кхыча боаьхьмаша.

Шоаш лаьрхІар кІоачашдьлъ коартолдан лелоерашца ас 6000 тонн ила еанча метте, цар дІаенийй 6500 тонн. Цунна юкъе доккха дакъа лаьцца «Экажевский» яхьа назаанеоскин совхозон «Путь к коммунизму» яхьа сунженски колхозон. Хьувьхьам эгтара лакхагІа кхебаь цІи ецанча наяранаш-ки коартолдан лелаечни Социалистически Къаьстта Тарпала Албогачиев Артагіа звеноо.

Ножч-ГІалгІайчен лаьтташ лелаерашта карагІалъяьна хІамаш — из да дан шоай хьинар ца кхоачеш денал гойташ болча кхаьна денал. Цаьца кхоачашдьлъ дуьхьа, доккхаГІа-мехіарча участканаш ТІабевзбаб — тагІат саготашца дола дезхар. Хьожжаш тоьат ретсой-эзотаношкий турус-мартановский спевлаш лелаерашца.

Цаьца сихьат а та зезьа йоаг Аьпа ши бакъдаларан лелоерашца, ДІаяьча гуьаьхьарчуг дикагІа лелдуг цар кхоачашдьлъ дикагІа болчу хьувьхьамца — пятилетка шоаш хьувьхьама чІоагІа лаьрхІа йоллаш.

Соавкарчуг дакхагІча темпагІа дІадувш латт гураьха дуь ялаташ. Л. И. Брежнева дьхьеламаш кхоачаш а деш-хуьк кхоча боагамаша моттигера хьалш теркал а дац, себоооброташ телха а ца еш, гураьха дуь ялаташ дукхагІа йІаларг горошаш дезаш. Республикаг бІарчча хьайІдача дІаде лаьхІа 182.5 яэар гектара тІа — 1975 шерачуьга (1 эзар тоьг тар уьгІа). ЦІкхуьга ло дІа-дикагІа йолча хьинашка ялаташ ДІаяйна дахар сел лоаохІаме хилар а. Цу цхьан хинни сиъсдеза эзар механизатораш. Юртан-кариг механизаторий сийлахьа Гулакх — 7 ноябрь хьатІаяь кхоачалъа оахам дьк дакхагІ. Ойиъстан юкъе дІаоэрйоаьла ерогІагу культурашта лаьтта кийдар.

Гучбо сихьу. Хіанз хІара ЗИ, дІаро сахьат терхалде дезаш. БерригІаца кхоачамех пайда яьца боагІа фермашка лаьхьенга дийзаш, хьайбаш чуъоккхаяу отараш Іанна кийдеш. Кхы хьа- до болийташ ВІашгІелъбаккха беза кормоцех-хий болх.

Фермашкара кхьаьгІамхой декхар — хьайбай проіуташ ІалаІъяьра оттаяь объем кхоачашъеьта ВІашгІелъкхаьрадар соавгІа, 1977 шера хьалдаяу квартларера заданеи толама хьоахкъаьнга Іалаиъо яо а. Тоіаамга бола ниъ — чуъоиздаь доахан кхоабйнга пийса ВІашгІелъкхаькхар. доахан ма-мотта дуьхьагІа лебалаш цар, продуктиноста лакхъаьр.

ГІулъяь толаме чакхдалъга Іалаиъсерга пачхьалъхеи планиин социалистически зелтэ ахойин кхел кхьаьгІча кхаьнан фермашкен чуъза хила бо-лаш бола организаторин массово-политически болх дерриг-та ВІашгІелъбаккхаро.

ша, Алма-Ате хиннача совещание пе ше кхамьаЗ деш Л. И. Брежнева оацача указанешеи дьлъта хьатамашкен хьалхе а лелаеш, чкх деношка шоай дерриге низам тІалаяйтад гуьаьха кхаьна ду болхан сизиГІа чакхдазар, юртбоаьхама шу толаме чакхдаккхар.

Сихагіен балхаш тар ма ду лиъкагІа ВІашгІелъбаьхан — ялаьле йоаГІа уж чуъоза тем-пан. Цьхьалоа шаЙгечи бозхамаш, хьедешаяь спевлаш хьажкхоан кхиндаро ирозхоан. Техникен чаъп, ТехьабІасачара хьалхалодабар дуьхь, лоаохІа-мепІарча участканаш ТІабевзбаб — тагІат саготашца дола дезхар. Хьожжаш тоьат ретсой-эзотаношкий турус-мартановский спевлаш лелаерашца.

Цаьца сихьат а та зезьа йоаг Аьпа ши бакъдаларан лелоерашца, ДІаяьча гуьаьхьарчуг дикагІа лелдуг цар кхоачашдьлъ Наурски районера кхаьсеташкой йоккха кхаьхьегама котало дьякъала йийцар КПСС обкомо, республика Лаьккъаьрча Совета Президиумон Министрий Советон: 60 яэар тонн дургьа аьнна шоаш денка хинна доаг 77 яэар тоьн дІа а енна тІекхоачашдьлъ цар.

Эпсара доккхаГІа толамаш дьхьал шолг йоазгІаний хІара гектара тІара 100 центнер гарга комсий гулъяьча «Наурский» комсий совхозо. Цо колдестьяьца йиш хиннера техкарел соагІа, кхы тІа а 5600 тонн дІаяла. Хьалха Латтарашта юкъе — Кіронна цІерагІчеи "Советская Кабарда" газетан урски совхозий, «Комиитери» яхьа шелковской колхоза кхьаьгІамкой. Лакха хьувьхьам а кхебаь, комшитерорашца пачхьалъхьенга комсаи йохкара цІин кхоачашдьлъ.

Селлара лакха хьувьхьам доолалъа дана чуъца аття кхиндзаЙ кхоачашдьлъ лелоерзхьа Новьккостаца бьыкаб вузшкара студенташ, техникумашкен профтехучилишашкен дешь бацІараш, промышленнин транспортний организацейх кхьаьгІамка коллективаш. Болх баьт тайна, дика йІашгІехьбаьккха хилларг Іалаиндьлъ толам баккхилла.

Хьшпаре кхъьшйтад колхозини совхозниш сомий бешамаш лелоераш, пачхьалъхьенга планерга 52 яэар тоьн балта бо-ъача метте, цар доккхаГІолча декхарашка лаьрхІа хиннера тайнара, ДІабеннаб - 56 яэар тоьн сом. Цунах докхка лакха йоаьллг-эгтара йьалха ахойин-матамовний, сунженний, грозненский. Совет йІашгІехь хьувьхьабар-ца дикалетар дьлъ «Новосельский», «Ассиновский» совхозаш, кхыча боаьхьмаша.

Шоаш лаьрхІар кІоачашдьлъ коартолдан лелоерзхьа 6000 тонн ила еанча метте, цар дІаенийй 6500 тонн. Цунна юкъе доккха дакъа лаьцца «Экажевский» яхьа назаанеоскин совхозон «Путь к коммунизму» яхьа сунженски колхозон. Хьувьхьам эгтара лакхагІа кхебаь цІи ецанча наяранаш-ки коартолдан лелаечни Социалистически Къаьстта Тарпала Албогачиев Артагіа звеноо.

Ножч-ГІалгІайчен лаьтташ лелаерашта карагІалъяьна хІамаш — из да дан шоай хьинар ца кхоачеш денал гойташ болча кхаьна денал. Цаьца кхоачашдьлъ дуьхьа, доккхаГІа-мехіарча участканаш ТІабевзбаб — тагІат саготашца дола дезхар. Хьожжаш тоьат ретсой-эзотаношкий турус-мартановский спевлаш лелаерашца.

Цаьца сихьат а та зезьа йоаг Аьпа ши бакъдаларан лелоерашца, ДІаяьча гуьаьхьарчуг дикагІа лелдуг цар кхоачашдьлъ Наурски районера кхаьсеташкой йоккха кхаьхьегама котало дьякъала йийцар КПСС обкомо, республика Лаьккъаьрча Совета Президиумон Министрий Советон: 60 яэар тонн дургьа аьнна шоаш денка хинна доаг 77 яэар тоьн дІа а енна тІекхоачашдьлъ цар.

Эпсара доккхаГІа толамаш дьхьал шолг йоазгІаний хІара гектара тІара 100 центнер гарга комсий гулъяьча «Наурский» комсий совхозо. Цо колдестьяьца йиш хиннера техкарел соагІа, кхы тІа а 5600 тонн дІаяла. Хьалха Латтарашта юкъе — Кіронна цІерагІчеи "Советская Кабарда" газетан урски совхозий, «Комиитери» яхьа шелковской колхоза кхьаьгІамкой. Лакха хьувьхьам а кхебаь, комшитерорашца пачхьалъхьенга комсаи йохкара цІин кхоачашдьлъ.

Селлара лакха хьувьхьам доолалъа дана чуъца аття кхиндзаЙ кхоачашдьлъ лелоерзхьа Новьккостаца бьыкаб вузшкара студенташ, техникумашкен профтехучилишашкен дешь бацІараш, промышленнин транспортний организацейх кхьаьгІамка коллективаш. Болх баьт тайна, дика йІашгІехьбаьккха хилларг Іалаиндьлъ толам баккхилла.

Хьшпаре кхъьшйтад колхозини совхозниш сомий бешамаш лелоераш, пачхьалъхьенга планерга 52 яэар тоьн балта бо-ъача метте, цар доккхаГІолча декхарашка лаьрхІа хиннера тайнара, ДІабеннаб - 56 яэар тоьн сом. Цунах докхка лакха

Октябра сийна

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцие 59 шу дизара сийна яьлъ. Цунна ракІина гуьаьха дуь ялаташ Іадауш да «Экажевский» совхоза цхьолагІча отделене механизатораш.

— Уж тера пхеа далангІа 900 гектара тІа гураьха дуь ялат ДІаде деза дар тхо, — йоаь отделене управляюще А. Гагиев. Бакъда, Алирза хинна Казахстана партийно-боаха активна совещане ckaмьа деш дан КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева дьхьеламаш терка а дьа доаха лаьрхІад 1000 гектара тІа ка бола ялаташ ДІаде. ІІланзе а 500 гектар гарга ялат дІадийна а дьялеад тхо.

Кіа ДІадуьш цхьь агрегат а отделене. Из сихьгІен дикагІен ДІадийна дакххара яьхьача комдистически яхье массарош тІех кхьаьгІарга белгалъяьнан механизатор — коммунист Костеев Йоакъан. Хіара дийзаш пайда норма — 300 процинт. Цунца нийсбаьла пІерташ хьинаре кхьаьгІан да трактористаш Итазов Илез, Баркинозев Васан-Гирей, кхыбарш.

— 25-ГІа октябрь тьатІаяьгІачаеьха чакхдаргІа тхо гураьха дуь ялаташ дІадийна. Из хургІа Октябрьски революце 59 шу дизара пІейна дола тІа ялаташ ТІабевзбаб, — йоаь механизатораша.

М. РАШИДОВ.

ХАНАЛ АХ БУТТ ХЬАЛХА

ИттагІча пятилетка хьалхарча шера плани тІаийца социалистически декхарашн хьалхара хьалха кхоачашдьлъ шерра социалистически яхь йоаргІ-ниданна Н. Анисимова ЦІерагІча Новогрозненски межхдьаттта чакхдоаханан завода цехий, уьтановкай коллективаша. «Хіара балта денна дикалла Знак» яхьача девизаГІа къаьстачча дар биззаш пайда нйбу шоай тогронеи кхоачамаеш. ЦІелаиттта денош хьалхара

ШИДУНЕ-ШИВАХАР

Социализм: иразе вахари сийрда кхоанеи

ВЕНГРИ

УЙПЕШТЕРА МАРИКА

Ковач Мариий цІи эттара хьалха бІаргийра соив будапештски партийни организацера конференце бахьах йолча оттаеча тІа. Дог тийшина дувцар цо лакхача тribуна тІара столица болхдой районан—Уйпештера коммунистий гІулакхех. Венгерски социалистически болхлой парте решеннеи лерра-гІа вахаре кхоачашъяраХ хьа-хинна долча венгерски болхлой класса вахарера лоарХламера хуш-шех.

Марииках — ишшта оал шу-нах доттагІашеи йовзаш ба-рашеи — кІета седла атта хи-лаиларг. Будапештски кІадаш-деча чаюда упаковка цехера болх, сайрийнарца экономически училишера деша, паттийни болх, делаг.. ХІаъта а 20 шу гаргга йолча хана Ковач Ма-рикас болх беча фабрика парт-коме истола лІаІІаХайша дагІа тто. Соца хьалаваза тІа безаме, кьона кхалсар. 30 шу совгІа мара хи ян цуи. ЗІамита йийиг йолаш сий из фабрике балха: цамогаш ух-ларо ца, дешал лелабелга шийна дІаІІазца дийзар цуи.

Дыьара хьайиха оамал яр Мариикай дог ша эккхаш къахьега гІерташ хилар. Та-машийна докхха хьинар долаш я из ЗІамира кхалсар. Из ба-хьан долаш вІашІІехьдоал цуи дукхха гІулакхаш хьоахІашъ да Іеш, шиъ вовкъеотий дог-уйла йовза, царна эшар-доацар фуд хи. ХІаъта иГагІа, УйпешТа нах бахача цхьан кердача квартанерча цуи пІенача, пар-тІетача квартире а ма-бий дух-ха нах: Марика — мара ду-кха еаш сесат а берий йоакхо еш нана а я.

Парте яха цкъа шу дьянна-чул тІехьагІа, 1970 шера. Ма-рика держар предприяте парт-кома хІеналара, хІаъта цхьаьккха шу дьяьча — паттком йохо хІеналара а. Цу дерригача цхь-рашка, дукха вале а кІезига вале а 260 болхло волча, цхьа партогг а я из.

Марика паттком бюро херж-ха хи будапештски кІадаш деча фабрика исторе чухь хьалаг-йола ха яр. Къахьегама механизации ира гІулакх тІехьалаг-са хилар, болхлой опыт, цар яхар администрацие башка лоарХ-хІаш ца хилар бахьан долаш цкъа ша я из хІаъа.

Б. ШЕСТИКОВ, ТАСС корреспондент.

Будапешт.

Германе Социалистически Едини парте — Германски Демократически Республика болхлой классан авангарда — хьалхенца дегІаена социалистически общество толамца хьалъеш йоал республика. Сийрда кхоаие хъеча хьинаре дакъа лоаш мехкарча катаркоша, царех хьалха латтараш Германе Социалистически едини парте му-тІаршка дІаийбу. Хьинаре къахьегарца белгайлоаш я берлински домостроительни комбината Беляев Павьел цІеранна малярий бригада. (Сурта тІа бригада членаш — столица центре керда гІишлош хьалъеча). Цу бригаде болх беш я кхыбола эзарш катиргой хой санна СЕПГ IX съезда сийна дьрза-та яхье хьинаре дакъа лацарча белгалъяьшна, царех хьалха латтараш Германе Социалистически едини парте му-тІаршка дІаийбу. Хьинаре Марика. а йолаш, царцагІбалар бахьан лоаш гІулакхаш онлан тІара хуъшаш тоаде торо хи-лар. ВНР Министрий Советo предприятеи реконструкци е кхы тІа а духа хьожадар, боа-гІа бабъар болхлоша яхаччга. ХІанз будапештски кІадаш ду фабрика — текстильни про-мышленносте эттара овсарет-та болх беш а пайда луш а яреХ, ручкучча мехканика. Цу дахьле Советски Союзе а, шиъ кІадаш дІаухъйташ яреХ цхьа предприя-тия я. Царца юкъе да тайп-тайпа бесаш доза деанах дах, тка-тирхоша чІоагІа лоарХтаи-тайп-ша чІоагІа лоарХтаи долча «Конрад» яха джинсови га-та а.

Марикас дуьш, 1973 шера ч-кердача тайпара болх а беш, предприяте дикка дукха пай-да бамкхача хьалхарча шера итогаш хьакхайкаъь ди шиъ вахаре эттара нраз долаиагІа дарет ди дар, яхаш. Цу док-кхийча толамех цуи а -доаллар дакъе.

Кхы а чІоагІагІа бехкгокха-ме дар предприяте коммунис-ташта ВСРП XI съезда кийно ешхина 1974 шу. Съезда хьалхарча производственни яхьа керте лаьттача фабрикехь-ча социалистически къахьегарш бингградаша рапорташ долаш тІаийна докхкхгІолла пектара-раш кхоачашъдаьл яьина. Дика-гІа яреХ цаІ яр Ковач Мари-ка кепте латта бингада.

Фабрике духъхезашъ а лоарХ-хІаш а йола Марика дакъа лоаш хилар Будапешта комму-нистий конференце балхаша. Укъаза хилар цуи вахаре лоарХ-хІаме дарех цхьаьккха гІулакх — парте XI съезда делегаташа держар Марика. «ВІаргаш диз-за хий эттар сона списка юкъе сай иГа вІаргаяйча», яхаш дуьш но.

Цхьа шиъ ах шуй дизад Ков-чак Мариис — Венгре болх-лой класса викало — съезда кхыча коммунисташа - деле-гаташа цхьана мохк ДІахо дегІабоалабара, цига дегІаена социалистически общество хьа-яна керда наькъаш белгалдаьа-ча хана дена. Берригиеша цхьана съездо тІаийна ешпе-ниеи кхоачашъеча дакъа лоаш-цаш я из хІаъа.

Б. ШЕСТИКОВ, ТАСС корреспондент.

Будапешт.

СРВ, «8 март» яхача хаиойски текстильни комбината продукци. Вьстнаме ейша ца Іеш цуи довзоаний яхаьа а шера йовзаш я. Мехка йоккхаГІьярех промышленни предприяти цхьана цу комбина-го соадха 36 мналнов метр кІадаш дьяь, царех 200 эпр метр планал совгІа а деш. Ужс шера ворхІ бетта 21 мил-лион метр тата, басма, поплин аралйнцд укъаза.

СУРТА тІА: хьалха латтарех йола комбината болхло Чинь-Тхи Тоаи. Хавал хьалха вла-наш кхоачашъяра, бедали ма-териаланаш цхьана яхье яьина из. ХІанз шера йлаи кхоачашъяь йоалаш латт.

ВИА — ТАСС сурт.

ПОЛЬША

«НАЬХА ВАХАР ДИКАГІА ХИЛИЙТАРА»

Польша дуккхача районашкара ахархоп ух Познанский воеводстверуа Соколово яхача юрта опыт Іомае. Хьашиг чІоа-гІа хода а хеташ хуъ детса-дашка, столовешка, пенсионер-ний цІаГІа, царна йоха экономика.

Экономикацара цар безам кхсталуш ба, хІана аьІча итт шу хьалха «Соколово» яхача юртбоахама комбината чуйоа-гІача йиъ госпоае 2.000 бежан дар, хІаъта хІанз 4.000-нега ДахХоахчаш да. Цу хана юрт-боахама дакъенийг цхьан гектара лаьрХІача доаккхаш доза дуьлл 200 гаргга килограмм ма-ра ца хиначча хІанз 550 кило-граммага кхьяьнад, ХІъата дег-та доахан а камазаргІата да. ХІара Іаттатара йоаккха шура итт шера юкъера лаьрХІача кхо эзар килограммагара 4,4 эзар килограммата кхьяьнад.

Экскурсе бакъяоаша комбинат директорга Коженевский Хиларыга дега дер ду, толама кьаЙле хьаюкха яхаш.

40 шер даьлла ва директор. Шиъ вахарах ах ха лаьтта коллективни боахам лелабе ІомалууьІ ыьккхай цо. Іомалууьл ва ХІанз — комбината ди-ректор санна а Познанский юртбоахама академе пхелагІ-ча курса студент - заочник санна а. Кожиневске партийни стаж я къахьегама яр миссел я — 20 шу.

Техникум чакхъьыьккхачул тІехьагІа — из болх бе волаве-на госхоз къе яр. Цун директор къяза а нахана Іимерза воа-цаш а саг яар — ЗІамагІа волча агронома хьежар доар, боахам цхьан боарам тІа лоатабе из Іомаае гІерташ. Бакъда из дегІабоалабе ховрдолаш Іомаае хацар цуна: цу гІула-хха эпи кхоатамаш я дацар, гІулах вІашІехьдаккха хоши-ше а вацар.

Юртарча кагирхой Союзе районан организацее болх бен волча хана нах боаза, царца гІулакх леладе, пайдане дар царгара хьажна Іомаевлер Ко-женевский Хиларын. Нахаца беш болча болх — польски юр-та вахар эргадаькхха тоадара эттара лоарХІаметІа дар да-ІІа кхы а чІоагІагІа кхсталур Х. Кожиневске Польски вІа-шагІкхийтагІа болхлой парте членалара а ваха, «Берязине» жене-вский Хиларын. Нахаца беш болча болх — польски юр-та вахар эргадаькхха тоадара эттара лоарХІаметІа дар да-ІІа кхы а чІоагІагІа кхсталур Х. Кожиневске Польски вІа-шагІкхийтагІа болхлой парте членалара а ваха, «Берязине» яхача госхоза директор цупах хиначуьл тІехьагІа. Коллектив яцар укъаза. ХІъата хиина гос-хоз, по ма-яххара, индивидуа-льни ёхазлярай конгломерат яр. ХІара ахархочо лелайора хьалхаГІа «шиъ» хиина участок.

Юххьанцарча партийни орга-низацеца цхьана кердача ди-ректоро дейпаца а гІулакхаца а хьехар дора ахархоштга, цар вахара хьал тоадалар хІани массаце юкъарча толамех тийна ха, вІашагІтехьача лаьтташ-ка агротехника, производства технологи кхи тайпа хила ела яхаш. Къахьегама, вахара, на-на юкъерча гІулакхий керда-ча хьалаша — кхетама балха-ца цхьана шоай гІулакх до-ра, хьаъта госхоза къахьегама коллектив хьахча а вадалар.

Х. Кожиневский кердача гос-хозе — «Горазздово» вахийтар. Укъаза хьахнинг коллектин а яр, боахамаш экономика а чІоа-беш я кхыбола эзарш катиргой санна СЕПГ IX съезда сийна дьрза-та яхье хьинаре дакъа лоаш-цаш я из хІаъа.

Б. ШЕСТИКОВ, ТАСС корреспондент.

Будапешт.

Саудовски Араби

Мехкдьътта докхаш деша Іалъамате доккхача пайдаша торо хулийт Саудовски Араве-ший экономика сихха дегІа-йолаве, хІанзара капиталистически промышленность хьаС. Бакъда, экономика дакъьера прогресси бІаь шеренашка чІоагІдеина латта бусалба наьха общества гІулакхаш вІаши тарлуш дан. Из дика гуш да, масала, дезалерен об-щественеи укхалсара хьал,мІа-ча сага дар санна ша хилара хьежача.

ТІехьхарча шерашка Саудовски Араве дика хоалуш да болхлой ца тоъаш хилар. Бахьа-на нахах ахаш кхалнах ба, цу-духьа ийпса хургдар, наха гІу-лакх дара сферерча балхашта кхалнах юкъе эзаза. Бакъда, кІезиг - дукха а кхалнах об-щественни производстве дакъа лаца белча корзагІбола къъ-нара порядкаш езаш бараш. Кхалнаца хІанз а бокъо лац автомобиль лалла. Дукха ха йоаШаш паччахьалкхен телеидене гІолла цхьан программа-гІа кхалсаго къамаьл дир. Цу гІулакха дукха нах духьал бар. Мишта эттай из бат хьайиГа-ла экрана тІа хьа!

Саудовски Араве малъха наькъеи кхалнаькен дешар а къаьста да. Дикадерча университете дешаш маІанах-а кхалнах а ба, бакъда кагийча наькъ занятеш Іуйрийнеи мех-карий занятеш делкъеп тІехьа-гІеи хул. Студенткаш чубоина дурринторе чу хилл бокъо лац хьехархочоча - малъха сага. Лекцеш еш цар телеидене гІолла. Доаэол врачьа деша-ш болча Саудовски Араве 5000 гражданах 95 процент бараш малъ нах ба.

Кхалсата дезалера хьал дук-кха бІаь шераш хьалха хинна-чаГІера да. Саг йоалаеряйоІ маьре ияхйтарш дашша вІаши барта а болхаш ду. Дукха кхача кьонахаша, бер массад хьа, аьина хьаттача, кьонгий мара цІераш яхан. Чадра тІехь - тІехьагІа дІайолаш-латте а цхьаккха кхалсат лоарХ-ІаиЦ «абай» — кертага дена когзшка кхаччалца из дІакъай-лайоаккхаш йола баьде хІама — тІаккхелла- мара общественни жоттиге гучаяла, бакъда ишгта йолаш а цига я лоарХІа-ш из уллуь маІа саг ца хилча.

Хьаъта а капиталистически производство дегІабоалаш хі-ларо дукха хана деш латташ йола общественни оамалаши морали йохаю. Король Фейсал вениачул тІехьагІа соаъка цун наследни принце Фахда бокъо енлий кхалнах паччахьалкхен учреждеиешка балха хьайибе («нагахьа санна цунах халахетар ца доале»). Цул тІехьагІа «портига» «Интерконтинен-таль» яхача паччахьалкхен оте-лен телеиденеи балха хьайиЦ масеехь кхалсаг. Дхарах-нера АРАМКО — йоккхагІьяр-ех йолча международа компа-не — предприятешка а дІаийбе болабабъ кхалнах.

Уж цхьацца моттигаш мара ян. ДукхагІа бола кхалнах балха оттьдга дагадохаш а бан, из бахьан долаш деза-на эхь тІакхачар кхераш.

Б. ВОЛКОВ, (ТАСС).

ФРГ

Мишта эцаргья т и т у л?

«Официально дІаХойт оаха Іилман доктора цІи 30 эзар маркан эца эца хьа йиш хилар. Профессора цІи маьха езагІа я — 40 эзар марка..» — цу тайпара чуоацам болаш пись-мо кхьчьад «Іилмохо» хила лаьрХІача малхбузенгермански цхьан гражданинага.

«ФРГ-е мала малве» яхача докккхача справочника тІа хь-жача дика хоалуш да «д-р» яха шераш цу тІа Іалъамате дукха хилар. Цунах дукха ба-хьан из цІи йоагІаш еша хи-лар м шеко йоацаш да. ХІъата мехка дукхха Іилма-тохкама институташ а, дучеи тІа цІи хеза бола Іилмахой а ба.

Бакъда хІаъта а берриге «д-р» бий тешаш докъошца бола «д-р»? Ишта хаттар шийна хьалхажка оттадир «Образова-ялаш, премеГІа доагІар дай-над цун. ТІакхха цу ахчах бе-рашта, деша мел хІама эцаргьар сесаго. Цу тайпара хоздаш бола дукха бахьан-дисциплина лелае Іомабалаиза-ма дисциплина лакхъе а тарде-лар. Дисциплина товара тІера йолаш ца тхо сиха ві-шагІкъастар.

Шийг йоккхача опытах шерра пайда эца тарделар коммуни-та Кожиневский Хилары «Со-колово» яхача юртбоахама комбината кулгалло хиннаЧуе тІехьагІа. Комбинате дакъаа толамаша хьахьох из ХІъата коллективни боахам лелабаро боарам боацаш йола торонаш а гучайбох.

ХІанз директора инициатива, тІа комбинате ДІалоадаьл хІаъкха докккха гІулакх а. Со-мий бешамаш дукхагІа хилийта лаьрХІаЛ Х. Кожиневске — 200 гектара тІа яхь тІа а бе-шамаш дІаеГІар. Йолаш я хьоачам хиллал техника, бе-шамаш лелае нах а корабиР. Хьакъа сом чуша ХІанз ба — укъаза дукхха боллйой ши. ХІанз латаш цхьа бІзь гекта-ра тІара къона гаьнаи мара ян, хІъата уж жуша госхоз боттлой деазли школьникашна хозабу. Цу тайпара соаъка эзар тонн ІажаШ чуййар. Бе-шамаш бокъонца хьатинна яьЦа тІе эзар тонгара хоачаш ІажаШ, кхораш, ъачаш, боалаш боахарга укъаза. Панкха комбината торо хургьа шиЙ сом гаьнаи ТІара ха а бан-кхале городской организацеи-чески предприятешкен бохка. МалагІа заводской коллектив я Кириндийазьа шиЙ сом чуъша яха раьъа хургйоанар?

Из хургда ши шу дьяьча. Хьаъта комбината директор кожиневский Х. Кожиневский специалистанца укъаза керда идея юкъаш ва — кох тІарча оалхазарйт хІанзара фабрика..

— Вахара со чІоагІа раьъа ва, — йоах Кожиневский Хи-ларе. — Сай болх а цІакхха кхыча балхаца хувцаргбаца ал. Сайна чел могар до безаш ба са ньяха вахар дикагІа хи-лийтара.

Из дика гІулакх да, хІаъта Кожиневский Хиларом опыт йолаши партийни бсхктохкаме цІе хилар кхетадеча хинна ца Іеш Іалъамате дика произ-водственно - экономически ба-за — докхха дегІабена юкъара боахам болаш а ва.

И. ГАЛКИН, ТАСС корреспондент.

Ливана Іаьржа денош

Дукхха бетташ дІаихха аьт-техьарча нихшша хьожбаь граждански тІом Ливане латта. Дукха ха йоаШаш а тІехьа «средиземноморски яЛсмале» олаш хиначча мехках цига Ба-хача миллионаш болча наха йола жожагІате хиннай. Къьаста доаккха Іаъан тІаэт-тад машаре бахаца наха. къоаношта, кхалнаха, берашта Мекка столица дерригга Іохийр-цата цІеноех латт. ТІем тІ-боабабъ эзараш лиЦашаш.

СУРТА тІА: (авРдельаръ-тьтхьа) Бейрутера дохада-цІеноп; новкъан хиина палес-тинийн моттигашка, салолача лоттигашка баха йиш йоацаш

ТАСС фотохроника.

Капитализм: наьха къели йоаца кхоанеи

США

Халача хьала тІа эттар

Дуккхача шерашка америка-нски кхалнаька бокъонаш бахьан, къаъстараме, дезале, по-литически а общественни а бахаре царна США еш йола дискриминации дІаийккар духьа кьоъсам лоаттабабъ Тай-Гэйс Аткинсона. Цо вІашагІьеллай йовзаш йола американски кхалнаха маІаца наьха яраш санна бокъонаш ялара тІехьар-ча болама керте эттта йола «Кхалнаька къамаи организа-ци». Хьинаре дакъа а лоаш-лаш политически болх па беш сецачул тІехьагІа («къона-гІа бокъонаш йолаш йола из-ларе дІадаларе деза ха хьаэттайт), кхалнаьхеи маІаца наьхеи бокъонаш цхьатарра хилийта яхаш ше маЙрра хьадехаш хиначуьа об-ществе бокъонца долаш дола вахара проблема эттар Т.-Г. Аткинсона хьалхашка. Хьехар-хочун профессеи йолаш йола из цин шера лийнай колледже е школе балха отта гІерташ. Бакъда цунах хІама хиннадац. Хьал дола гаргара пах боа-цаш, шиЙ долалаьа Іоадь ружька доацаш йола Аткин-сон, моцала ца яла хІара доллар кхоле дезача халача хьала тІа кхьаьай.

Юхьера Т.-Г. Аткинсона по-собин анйхай Нью-Йорка социа-льни гІо дара йолча управ-ленеГара. Из гІулакх цхьацца бахьанаш доахаш тІехьатйтт-тачул тІехьагІа («Цига дІаеу дала дезаш дар, — дуьш цо,— официально оттабаьча къе хи-лара боарамал кІезигагІа то-торо йолаш хилар бакъдеш дола дергига документаш) управ-леиера Аткинсонага кхьчьад беттта 94 доллар долаш пособи цунна хила тарлу аьина тІа-яздаь дола дукхаха хана цо сатийса письмо. Моцала ца а леш, долалаеу хІамана кхе а волаш саг ваххал хІама мара дан из Указа а хьатхекхар Ат-кинсон цхьатарра болх йоа-лаш хилар: цун хьала тІа ви-сача - малъча саго цкъан аьнаш - шоозеи дукхагІа пособи йийю.

«Пособеташ къахетам бое-даш» яха деки сона кхалнаька бокъонаш эорезц яь лелаДар, — аьлар Аткинсона. — Бакъда цу гІулакхаца со социолургьяш Іьдалаьшка. ДІаъо а къьов-сан лоаттабергба яа, селла кІалйнса американски общес-тве се яхе а».

В. БАЙДАШИН, ТАСС корреспондент.

Нью-Йорк.

ФРАНЦИ

ОТПУСК—МАССАНЕГА КХАЧАЦ

Ахкан-гуйранара отпускаш тесна ха накІойлаш латт Фран-це. Дукха ха йоацаш а тІехьа курорташа, ресторанаша, отелаша нах хьехаш йолча рекламеч хьадаша дар газе-таш. «Лежачись, купальныхш тайп тайпара санъердан баарга дІадоадар ца лаьрХІаче, хилш «йду газетаца. Салаіа цига бахарех дукха барам а хайпа хьалха цІабаха безам хилар, материальни кхоъмам ца хилар бахьан долаш.

ШиъгІа цІакхьалъча а хьал-ха хиина халонаш яр—ХІамаЙ маьхаш ихы а чІоагІагІа лакъденадар, къахьегама бир-жера арІаш кхы а чІоагІагІа йІаьхъенвяр (Франце миллион саг совгІа хьабе болх бошаш нах ба).

А. МАНДРОВ, ТАСС корреспондент.

Парнж.

Коммунисташа, прогрессиеша уйлаш йолча хьыча наха ей йола дискриминаци сопае — ишгта да сага бокъонаш ба-хьан лоаттабе:ца кьовсаме Япо-не къьъегагІаеш ДІадехьреч цаІ. Предпринимателлаша хадданза готбаь лелаберех бя коммунистан. Балхара ДІабоахам, ер-ра боахаш тІехьа дегІаш, хьийгача кьих доагІар ДІа ца

Archive http://Archivebeta.Sakhmat.ru

Iалам—адамлен рузкъа

ДУКХА А ДЕЗА ЛОРА А ДЕ IАЛАМА РУЗКЪА

Нохч-ГIалгIай Лаккхьвара Советан Президиумо шиъ аргIанарча заседане дийцар КПСС XXV съезда решенеяшка хьежжа Заводскойн Наурскин районан Iаламан лораделаран тоидарш Iалама рузкъаех лаьтта пайда эцаран де дезаррий хьакъбеха дош.

Президиумо белгалдаьккхар хьакъегамхой депутатий Советаша, цар исполкомаша, предприятеша, учреждениша, организацеша Iаламан лораделаран тоидара, фо а хIин а пIенагIа инфраструктура хиларан дакъа хIоттам боллани болх бен хиларг. Сохьоалашкен колхозашкен Iаламан лаьттан нийсбен, тоидеш балхан ду, дукхагIа хулаш доагIа хин лелха кхаа а, чахкдоах кхаддола Iаламан лорадера балгIин.

Бакъда хIаьта а Iаламан лораделаран, Iаламан рузкъаех боагIгIачу тайпара пайда эцарна цу районашна КПСС XXV съезда дIадехараьшка хьежжа вIашIтехьдьяккха дан. БархIазлаагIа хьежачча СССР Лаккхьварна Советан IV сесси Соцмен КПСС ЦК-н СССР Министрий Совтен «Iалам лораделаргIоагIдарахи Iаламан рузкъаех пайда эцинга тоидарашна» дан Соцмен кхоачашбелгга эсала лел. Советий исполкомана йдагтIаш йола терхо ши фои хиир шена хIинттара, фларен фаттен лорадаьза, уж лебаларг, Iалам лорадара де дезар доагIгIача беса хьадехаш предприятей, организацей кулгалхочкара.

Заводской район хьокъашбан лаьттагIа чуена мехкадаьта продукташ хьа а боаха а лаьтта цIендарен «Грозиифтеоргсинтез» яхача обьединене предприятеш санитарно - защитни зона а яь дIакъастарен дакъастара правительственна - соцан, предприятешкара бIеха хин цIенача хих дIадеттадолийт, кIур бен дола доагIор пIадахьхьаздеш технологически цецIакIпара.

ЧIоагIа бIехду фо автомобилин транспорта, къастта чIоагIа дизельин двигательша болчча трахучеча газашца. Шолжа йистоех нуьхаш дIокхуьса моттиг яьI, цига гIахьаьн йогIа аьина оттаьн планаш хьоалашъш. ГIа бахьан эпидемиологера утлерода окись хила йиш йолчуа дукхахьа духгагIа я Заводской районе.

Кхоайлибен бан лаьттаита рекультивацеи яра хьакъъкара соцан «Ченелингустройматериалы» обьединене, карьероуправление, «Грозиефторгсинтез» объединене предприятешка.

Хиш лехкача лаьттаех дикагIа пайда эцара гIулакх эсала дел Наурскин районе. ДIахьодочча советхоза-техникум, колхозашкен йлат, комсаи кIезига хьежжьош, шоай лоймах нахата лаьтташ дIалуьлаттар моттиган инбицду.

ДерггIа вIашIтехьдьяккхадац бохьонгага а нормагIа боагIгIача тайпара а хих пайда эцара тIаьхьабен лоаттабогIа. Хиш це-шегIа доухаш, доал доошаш латтача скважинаша доккха зе ду.

Мила хьоена, зенеча бьцобIгIашца къовсам лоаттабелга во лел. Хьун оасита лоал дан, уж лоаган. Цхьа эзар текгар совет ла йолу хьун оасаш йоагIа бIехIа гIаьнаш тийда а доаяхьа йоаяйта а дIаьнийд.

ПоагIаш йола йоакхо ши кIезига мара доаца хьежжа оаяхарий дебалара гIулакха, къовсам во лоаттабу брасконверзеша.

Советий исполкомана Iалам лораделаран балха хъоаяш болаш юкъе оаяц общественность, Iалам лорадара ЕврирросскIин общеста организацеи массаяара комиссеи. Эсала лел Iалам лорадара законодательстваяа пропагаяда елга.

Лаккхьвара Совета Президиумо декхарийла яьI Советий исполкомаш белгалдаь ххоачмбаларан сиъ хIоттам хIинца.

ЗIЫЙНЕХ БОАЛА ПАЙДЕН ЗЕИ

Вайнаха зIыЙ дуккхача дина день йовваш я. Цамогаш йолча сега юье могаеш хиннай иэ. Ишшта лале а, дукхахьа наха салаш хоз зIыЙ зуламе я вале, зIыЙта яхьанна а хьохьабен хазни цар вайна бен бола пайда.

Цоз бола пайден ю леи доза зен хьоахIордига вай. ЗIыЙнан кагий хьайбан да, Цар букъ доаца а дукха кIаригалаш тIадоазкхаш а хул. Чоаже, бат, корта, когаш хIаьта чен дыхна хул цун. ЦIоги когаш холуш доаца да. Маьженаш ишшта доаца хилар бахьан долаш, цхьа кхерам тIаэтанна, цун бинт хул уж алачу а вог, бургац сагна гергIуш хьарча, массе а оагIорашца кIаригалаш дIа а дегIа. ЦуьгIа вин хул цун кхерамаш, цIий моастагIех лорвяла, кIалхарьяла.

Литература тIа дувзаоч вай мечка дац. тайна зIыЙнаш я. ХIаьта уьх статьи автора уьх тIехьхьара шеранка баьв тохкамагIа тоит вай республике цIи тайна зIыЙнаш хилар. Уж я дукхаденга йолаш йола моллагIа а йоа зIыЙ дIакха дерган дола зIыЙ. Массеннен йоазвеи йола зIыЙнаш дукха йьсий вай республике, кIентта вожаш лоамашкен ТIийрзал дехьи яйсиду. Бакъда зIыЙнаш дика йовваш вонначе хьоастагIдуггIонашца вIаши тара я уж.

ЗIыЙнаш IаI тхьоос март бутт чаххьалаалца, апрель бо-лалуш сомайбоа, Сентябре е ноябре хоадалаттаьнош уж. Шера яхьанарг хана зIыЙно 2 — 7 кIорег ю. ЙьчI хаиз кIоригашш кIаьккха кIопнаал тIадоашш сеэана куз. Бакъда ньчуз ли-тьнагIа 1 — 2 сахьат дIакха дарна кIаригалаш тIадала доалалу.

Ишшта да лоацца дийнача зIыЙнай вахар.

Оу пайден зен доал-те па-рех?

ЗIыЙний этгара керттера кхаа ба тайп-тайпара доала ба-лоалла луьнче. Хламаш дехкий, шолкъаш, шпанаш. Уж ваш хиларца цар бокхха пайда бу. Бакъда зе а ду зIыЙнана. Цун доазду зIамагIаьч оалхазараша лаьтта , вен дола бIеначш, цар чура кIоригашш фуьнаш дуь. Цар, юь-пхьапарг а. ХIаьта уж зIыЙга пайдене ма-йий. Цуьг соагIа, зIыЙнаш тIа хьакъ-доахана «IоагIгIа зуламе йола тайп-тайпара фошкалгара.

Ду тайпара, Iаламе дола дийна хьамаш доаццьна цьхьа зе деш е пайда беш да эьнна уйла хила мегарьяш. Царех боала пайден ма-масс а хана ваша дIхьа дувзаденна да.

Б. ДИКАЕВ.

МОЛДАВСКОЙ ССР, Биологически цIено еча Кишиневски станце доахам шоаштIеи ахиъ гектар моттиг дIаоладаш бу. Хламзара оборудованни керкагIа йола техникен тоидьара сраспределенни а уьзаза. Цига деиги буси цIи эзар куб0метр гаргта доца бIеха хIи бохъонца оасаделина цIен а дийн Бьи чена хих дIатто.

1977 шера станце шоллагIа аргIа болх бе йоллеча кхы тIа цхьа бIаьв аз бIаьв эзар куб0метр хиI деин буси чакхдоккхург а уьхоза.

Молдавски ССР мелиорацеи хIан боахамен министерства хих пайда эцари ви лорадари вийсара йолча Ворттерра управленне центральни лаборатори коллектив республикера хиини Iамарш цIена хилийтгара хьежаш, оочейна сооруженей балхаш, чий дика хилийтгара тIаьхьаг дешгIагIа.

СУРТА ТIА: биологически Iилмай кандидат хиш лорадара отдела начальнига заместитель А. Д. Ирипенин, инженер-механробилог О. Ф. Гаврилюк (зьдехьа). инженер-химик Э. Т. Корейская. Кишиневерча Комсомольски Iама чурча хиш анализ еш ба.

А. СЕМЕХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

Алхан-Чуртски каналан йисте. В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

IАЛАМ ЛОРАДАР— ХIАРАНЕ ДЕКХАР

Коммунистически партен Советски правительствен хьаддаьна Йоахко юIаламан лорадарашкий а еш йоаккхий мероприятеш тоьхучкIоаз Iаламна ресурсех хьурмате пайда эцара. Уж тIехьхьара шеранка СССР Лаккхьвара Совето тIаийнай СССР Союзен союзни республикийн законан законодательстве Ларлаш, унахIлено лорадара долча ССР Союзен союзни республикийн законодательства Ларлаш, СССР Союзен союзни республикийн законодательства Ларлаш, СССР Союзен союзни республикийн законодательства Ларлаш, Цар белгалдеш кулгалдеган юридически гIулакхаш тIаркеи нахьа я чIнна ишшта гIаьнаш лорарна терхо яц ихьайочча колхозашен совхозашен. «Грозненский-15» пурий совхоз 25 гектара тIа IадегIа хинна хьун пасаш дайнад уьх тIехьхьара шеранка, хIаьта Суженски, Грозненски, Ножай-Юртовски, райо-нашкахь Iаламан лорадара хьажжа. Цхьа хIама дац боса оагIоьи пхорагIа ахар, сов прача босешка. баьшан дIаер санна долча, хин зроена кхоа-сам доаттабора гIулакха. ХIоун болхам лелабара праш-лаш а кест-каста телхаю. Хьун промхозаша а IаьIа шиъта хьу Iалашгара организацеи а яра эзара йолча моттигашкара хьу хьурмат довиши тел, хIаьта из бахьан долаш тишлу ну моттигашкара хьу. хIаьта Ножай-Юртовски, Веденски, кхыча районашка хьажа еза ха тIехьа яьIа латт хьу.

Республике хIама а кхочаи болаш уйла тIаэкIотан хиш лорадаро, телхаду РСФСР хин Кодексо дIадехараш, № 736 а йолаш 1968 шера 18 сентябре арабаьина «О земле-пользовании» хьакъъкара РСФСР Министрий Совета соцан.

Хьа законодательство телхадарца лоарIаш да лаьттана кIелхьара хьа, артизианска гIуьнех хьурмате пайда иа эцар а. Царех дукхха яраш боазам, ишшбен йолча кранашна ди-ца а кIуьзаш а, бIаьв аз бIаьв эзарш кубически метраш хиI гIулакх доаиаш балха тоух, Алхха Шелковской районе дукхха хих а, хIаьта иштта лаьтта кIаз гIолла доца хих а промышленни предприятеи-кеи бехта-на наьха коашкареи эрахьача бIехача хиинца . бIехдеи. Хиин лаьттен хьурмат доаиаш, кхоа ца бен доаиаш моттигаш я.

Iалам лорадарах доала законаш мишта кхочаиалу хьожаш Нохч-ГIалгIай АССР прокуратуро бьича тохкаеш гучуяьлаш уж. тешаш дукха моттигаш. Къастта во кхочаиалу лаьттах хьурмате пайда эцарехь из лорадарахь доаца Закон, дохьаеш лаьттаи шоай хаиаяха лоаметтаотгIадаи, хаина пайда эца дийха лаьттаи юрта бохъана кхоаиадеиаш дукхаиа веламетташ, предприятеи, организацеи кулгалхоина. 1976 шера 1 май хьатIакхьяча хана республике предприятешеи организацеи пайда эцара, шоай дар ха чакхъалорах е ца эцаи хиларх колхозашгеи совхозашгеи хоадерадеар деаан хиина, юртобоазма 2234 гектар лаьтта. Цуьна дувзаеиа чIоагIга бекн бакъда боагIа «Грозиефть» яхача обьединене предприятей, Грозненски бугув тохара балхий управление кулгалхоеи.

Кlезига моттигаш пийлаш юрта бохъама лаьттаи телхадеи, производственни кхиъеи отходашца уж бIекдеи. Кеттерча дакъе межкдаьтарех хьакъъкача бIехача хIамашца телхаду. Масала, «Малгобекнефть» НГДУ-ен бурув тохара балхий управлеиеи межкдаьтта «Кавказ» яхача колхоза 14 гектар гаргача лаьттанна.

Тоъал дукха лаьтта тохадаьа хинн мижеи зроае. Кхаи лорадарна кхыча гIулакхашгеи дIаеГа ганнаш лорарна терхо яц ихьайочча колхозашен совхозашеи. «Грозненский-15» пурий совхоз 25 гектара тIа IадегIа хинна хьун пасаш дайнад уьх тIехьхьара шеранка, хIаьта Суженски, Грозненски, Ножай-Юртовски, райо-нашкахь Iаламан лорадара хьажа. Хьун болхам лелабара праш-лаш а кест-каста телхаю. Хьун промхозаша а IаьIа шиъта хьу Iалашгара организацеи а яра эзара йолча моттигашкара хьу хьурмат довиши тел, хIаьта из бахьан долаш тишлу ну моттигашкара хьу. хIаьта Ножай-Юртовски, Веденски, кхыча районашка хьажа еза ха тIехьа яьIа латт хьу.

Республике хIама а кхочаи болаш уйла тIаэкIотан хиш лорадаро, телхаду РСФСР хин Кодексо дIадехараш, № 736 а йолаш 1968 шера 18 сентябре арабаьина «О земле-пользовании» хьакъъкара РСФСР Министрий Совета соцан.

Хьа законодательство телхадарца лоарIаш да лаьттана кIелхьара хьа, артизианска гIуьнех хьурмате пайда иа эцар а. Царех дукхха яраш боазам, ишшбен йолча кранашна ди-ца а кIуьзаш а, бIаьв аз бIаьв эзарш кубически метраш хиI гIулакх доаиаш балха тоух, Алхха Шелковской районе дукхха хих а, хIаьта иштта лаьтта кIаз гIолла доца хих а промышленни предприятеи-кеи бехта-на наьха коашкареи эрахьача бIехача хиинца . бIехдеи. Хиин лаьттен хьурмат доаиаш, кхоа ца бен доаиаш моттигаш я.

Iалам лорадарах доала законаш мишта кхочаиалу хьожаш Нохч-ГIалгIай АССР прокуратуро бьича тохкаеш гучуяьлаш уж. тешаш дукха моттигаш. Къастта во кхочаиалу лаьттах хьурмате пайда эцарехь из лорадарахь доаца Закон, дохьаеш лаьттаи шоай хаиаяха лоаметтаотгIадаи, хаина пайда эца дийха лаьттаи юрта бохъана кхоаиадеиаш дукхаиа веламетташ, предприятеи, организацеи кулгалхоина. 1976 шера 1 май хьатIакхьяча хана республике предприятешеи организацеи пайда эцара, шоай дар ха чакхъалорах е ца эцаи хиларх колхозашгеи совхозашгеи хоадерадеар деаан хиина, юртобоазма 2234 гектар лаьтта. Цуьна дувзаеиа чIоагIга бекн бакъда боагIа «Грозиефть» яхача обьединене пред-

ИШТТА ЙОХКАЦ ПРОДУКТАШ

Уьх тIехьхьара шеранка хи-мижеи поселке Черноречье хьалхаллаь дуккхаза вIашIтера дь цIеноШ, тикаш, столовеш, школаш, хIаьта уьх шера хьа-йьяьй кIачаи продукташ йохкара йолча базар тIа оалаелаеш йола тархеш. Поселке бахача наха тайп-тайпара комараши, сомашь, кьмIола продукташ эцара йохкца аьттуа болаш яр уж тархеш. ЧIоагIа дика хеташ бар уж ишшта шоашта яша базар тоаеш. Бакъда цар долгдоахаш кIиналр. хIоттаччин-лиларг.

Дог1ах хьуланала а маьлхах Iийне вала а йиш йолаш дика хийчьяь уж тархеш цхьаккха сат тIа ю волаш лаьтт. ХIаьта поселке уханш йола трамвай тIехьхара соцаи Оренбургски уьлицIа лаьтта Iо а ешаш йохкаш а хIанала продукташ.

Цига йохкаш ба Iажаш, по-лаьтта хIаьта хьаьнь конфеташ — боагIиагаш, нохкарий мощ, кхыларг, уж йохкаш ба-

дийнахьех кхьастта йукъа хуьх продукташ йохкарашна эцараш. Уу деношка шоай продукташ йохка нига - боагIа Кирово поселкера, комсервин заводера. Оренбургай уьлицIа-ра. кхичхьара нах. Черноречье бахарел советIа. уж ишшп хуьх салаIа бIьхка нах химический профилактореча унахоп, туристаш.

Базар е лъарIхьяч моттигге сат ца волаш хиина, цига яь тархеш яьсса латтаи хилча, Нохч-ГIалгIай торговле министерстве е Грозненски горкомполкома торговлео, городской санэпидстанцие уйла е езар ир дешш, вешта аьлча наха уж хIаманш йохкачеи ййечеи моттигге уж тархеш техьа бакъда хила мегар.

Н. ПЫХАЛОВА,
Нохч-ГIалгIай республи-канскн санэпидстанце лор.

КЕРДА СЕЗОН

Нийттаглагlга Октябре керда сезон хьайийлаш Грозненски цирке. Из поллагIга сезон я цун. Хьалхарча сезоне цирко боху бир яхан аьта беття. Цу юкъа лаьнчча 253 представлеи-нешка 317 мар сат хьежар.

Керда сезон хьайийлаш тайп-тайпара 14 номерах латтача программа. Царна юкъе я вай мехка а доазол дехьа а шерра йовзаш йола номераш а уж Армянски СССР а заслуженни артиста Аюнин Меружана хьожаха хьежаш, дрессировщик Чунов Валере Iомаэь хьун, майрал, денал гойта гимнаст-наш.

Хьаэта тун деце а сакъер-даме да чоалхье цирковой трюкаш Iомаэь Жlалеш. Уж хьуьзаеш, чIехьалучча когаш тIа ура а увтташ, хилла дуьл.

РСФСР заслуженни артиста, СССР спорта мастера, дуьнен чемпиона Григорий Новака кулгалду иэз гойташ йола номер.

Зрителий терхам тIаоэаш я Армянски СССР заслуженни артиста Аюнин Меружана хьожаха хьежаш, дрессировщик Чунов Валере Iомаэь хьун, майрал, денал гойта гимнаст-наш.

Хьаэта тун деце а сакъер-даме да чоалхье цирковой трюкаш Iомаэь Жlалеш. Уж хьуьзаеш, чIехьалучча когаш тIа ура а увтташ, хилла дуьл.

хьалхарча когаш тIа урастте ергIигаш манеж гонаьа гIолла-ри декхарш.

Ишшта сакъердаме да Владимир Хуана хьожа малхболаш лоаэараш: «Эльга Аизорге корде-дзенце» яьа номер, къаэараш, Зрителий сагатдолийтгарца цирка буьзам болча клоуначна Юрий Камейкован Роман зубрицкен.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
Грозненски паччахьалкхен цирка постановочни дакъа-ха заведующи.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

СалоIача деношка хургда

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. Йоккха зал. 10 сахьат дIадича денз 17 сахьат далларца къахьегамхой художественни самодеятельностна творчеста Ерриигсошна фестивала шолларга тур. IIIерпурий сохьоос 25 гектара тIа IадегIа хинна хьун пасаш дайнад уьх тIехьхьара шеранка, хIаьта Суженски, Грозненски, Ножай-Юртовски, райо-нашкахь Iаламан лорадара хьажа. Хьун болхам лелабара праш-лаш а кест-каста телхаю. Хьун промхозаша а IаьIа шиъта хьу Iалашгара организацеи а яра эзара йолча моттигашкара хьу хьурмат довиши тел, хIаьта из бахьан долаш тишлу ну моттигашкара хьу. хIаьта Ножай-Юртовски, Веденски, кхыча районашка хьажа еза ха тIехьа яьIа латт хьу.

Республике хIама а кхочаи болаш уйла тIаэкIотан хиш лорадаро, телхаду РСФСР хин Кодексо дIадехараш, № 736 а йолаш 1968 шера 18 сентябре арабаьина «О земле-пользовании» хьакъъкара РСФСР Министрий Совета соцан.

Хьа законодательство телхадарца лоарIаш да лаьттана кIелхьара хьа, артизианска гIуьнех хьурмате пайда иа эцар а. Царех дукхха яраш боазам, ишшбен йолча кранашна ди-ца а кIуьзаш а, бIаьв аз бIаьв эзарш кубически метраш хиI гIулакх доаиаш балха тоух, Алхха Шелковской районе дукхха хих а, хIаьта иштта лаьтта кIаз гIолла доца хих а промышленни предприятеи-кеи бехта-на наьха коашкареи эрахьача бIехача хиинца . бIехдеи. Хиин лаьттен хьурмат доаиаш, кхоа ца бен доаиаш моттигаш я.

Iалам лорадарах доала законаш мишта кхочаиалу хьожаш Нохч-ГIалгIай АССР прокуратуро бьича тохкаеш гучуяьлаш уж. тешаш дукха моттигаш. Къастта во кхочаиалу лаьттах хьурмате пайда эцарехь из лорадарахь доаца Закон, дохьаеш лаьттаи шоай хаиаяха лоаметтаотгIадаи, хаина пайда эца дийха лаьттаи юрта бохъана кхоаиадеиаш дукхаиа веламетташ, предприятеи, организацеи кулгалхоина. 1976 шера 1 май хьатIакхьяча хана республике предприятешеи организацеи пайда эцара, шоай дар ха чакхъалорах е ца эцаи хиларх колхозашгеи совхозашгеи хоадерадеар деаан хиина, юртобоазма 2234 гектар лаьтта. Цуьна дувзаеиа чIоагIга бекн бакъда боагIа «Грозиефть» яхача обьединене пред-

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердаларш. 9.10 — Бт. Гуйранера гимнастика. 9.30 — Бт. «Выставка Грозного». 10.05 — Бт. «Дай-поэной шоана». 10.30 — Бт. «Путешествий кунга» яха музыкальни программа. 11.00 — Бт. Музеникин выставочни залашца IIIоаттa. Японе Хlамара сурташ. 11.30 — Бт. «Кхоачаш изобретательни сценаш». 12.35 — Бт. «Мерлоргаш яха художественни фильм. 14.00 — Бт. Хоккей йола СССР чемпионат. Денпа-на цIерагIча Центральни стадионо финоте Двоенена транслаци. Перерывашкахь — «Спортоэтн тирам». 16.15 — Бт. «Унахlлено». Iламан — рекордаш йолу программа. 16.45 — Бт. Музыкальни абонемент. Дуьнен кхалъашта къэорга концертий дагерот Вивальо. Передача дIакъу Белгена. 17.30 — Бт. «IоттагIаш», яха телерозонеми дакъа. 18.00 — Кердаларш. 18.15 — Бт. «Хьайбай дуьнен тIам. 19.00 — «Iндан-Iо». 19.45 — Бт. «Хьалуэмацуа боаIаш чIерлеш». Художественни фильм. 21.00 — «Хlа». Информацини программа. 21.30 — Бт. «Кинопанорама». Передача IIIалу Кlиналоевна. 23.00 — «Рой Кларк Кентри Шоуъ яха концерт (США). Пластьяьча — кердаларш.

II ПРОГРАММА

13.00 — Хьайбаха кlайт кхеду мастер. «Новосельский» совхоза бригадир Мурадов. Телесюжет. 13.15 — «Пятилетняя» яха хьакъъкатгарнаш тха мюаннад дIа». 13.30 — Кинозрителе хьажа. 15.00 — «Телеэкзархой письмох де дIаэа IIIуьнахь кхоачадеш». 15.45 — СССР вежарий Спортивни лагIот. Пластьяьча. АССР. Кинопрограмма. 14.05—«Хьа кхиокхой тарх тIеа Маликаев. «Лъэта гIолла сагага». 14.15 — Комсомола хьаэчиндиа Денга.

24 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердаларш. 9.10 — Бт. Бораната йола Iуйранера гимнастика. 9.30 — Бт. «Грозный сегодня сегодня». 10.00 — «Советски Союза гIулакхаш дош яь». 11.00 — Бт. «ЦIеначIа». Документальни фильм. «ЦIеначIа». 12.00 — Бт. «Музыкальни клоск». Передача Iлияс Белгена. 12.30 — Бт. «Юртера-ра-ра-ра». 13.30 — Бт. Литературни произведенеи экранна. яха «Дени Iаламаш» яха художественни фильм. 15.00 — Бт. Музыкальни программа. 16.05 — «Пламя». Боре-дуэлна. 16.10 — Бт. Дуьнен хьакъъкатгарнаш тха мюаннад дIа». 16.45 — Бт. Музыкальный программа. 17.00 — Бт. «Кинопанорама». 17.00 — Бт. «Кинопанорама» клуьб. Передача Iлияс Белгена. 18.00 — Кердаларш. 18.15 — Бт. Футболах йо-ла СССР чемпионат. Денпа «Нефтяника» Центральни стадионера финоте. 19.45 — Бт. «Хьайбай дуьнен бомбовий тамашийна кергIа гIулакхаш» яха художественни фильм. 21.00 — «Хlа». Информацини программа. 21.30 — Бт. «Бартета къьсамаш». Художественни искусство. 22.20 — Бт. Телевизионни журналистикин фильмий программа. Инстеальча — кердаларш.

II ПРОГРАММА

13.00 — «Сийлаза цIе пачух». ПокхаргIа йолча алексадар дешнабергIашта дола телекурсах. 13.35 — Сийлаза цIе пачух». ПокхаргIа йолча тишна бIухой. Григорий Константинович Орджоникидзе. Орджоникидзе къа. 50 гIу дахарна (посчий меттала). 13.50 — Комсомола къьсамаша Денга. «Бонтаэра дога» яха художественни фильм. Пачьяьча сери. 14.40 — Фильм-концерт.

РАДИО

23 октябрь

6.30 — 6/9 эзар тоин дуга чуэдаре IIIохьа. «Цуга лелаелера Ханга» (посчий меттал). 6.40 — Хоаманан. 6.55 — Ашаман. 7.20 — Грозненский рабочий газетан обзор. «Комсомольцам-ленин газетий обзор. 7.25 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашаман. 8.25. — «Къонах» яха радионыпуск (посчий меттала). 14.30 — «Спортивная газета тIеа» яха радиожурнала (посчий меттала). 15.00 — «Хьайбаха кlайт кхеду мастер». Передача (посчий меттала). 15.40 — Пластьяьча — «Кажаза Iуйре» яха радиожурнала (посчий меттала). 16.00 — Хьалхалатгарча хьажа «Наш ленародного дела» концерт (посчий меттала).

24 октябрь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоаманан. 7.35— Ашаман. 8.35 — Шоайца дукха езе зорарш». 12.10 — «Хьалхарча тIаэгIе тIе» яха литературно-музыкальни композици (посчий меттала). 12.30 — Ашаман. 13.— «ЦIе сийлаш» яха пионерантете депнарсенце» яха номер, къаэараш, Зрителий сагатдолийтгарца цирка буьзам болча клоуначна Юрий Камейкован Роман зубрицкен.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
Грозненски паччахьалкхен цирка постановочни дакъа-ха заведующи.

ХАОТТАМ

Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, наг-нагахьа йоачча а йолаш республика къьлбаседенгахь дохх а доалаш, Малхбоалезарга а, Малхбоалезарга а кхуьде тIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсина — 2 +3 градусе дийнахьа 0 +5 градусе йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАДОЛАДЕННАД 1977 ШЕРА
«Сердало»
ГАЗЕТА ЯЗЛУРА
Газета язлу буьззина эрогIача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлашъеча предприятешкара, кешара заведенешкара, колхозашкара, совхозашкара, учреждешкара, общественни организацешкара кепайозуьз доаг-мавеча общественни уполномоченешца а гIолла.
ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: цера — 3 сома 12 кепаги; яьл бет-та — сом 50 кепаги.
ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬ ЯЗЛЕ!

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкотхкама секретара — 3-34-35; партийни кахарен культуран отделени — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бохха ма отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-65; бухгалтере — 2-54-30. корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный ул. Ленина, 9 (3-этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-35; партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности ти — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-65; бухгалтерии — 2-54-30. корректорской — 2-89-88.

СФ05518. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва Грозненский рабочий», Маяковского, 92. Заказ № 7970.